

Łódź, dn. 14 listopada 2024 r.

dr hab. Sylwia Romecka-Dymek, prof. uczelni
Akademia Sztuk Pięknych im. Wł. Strzemińskiego w Łodzi
Wydział Sztuk Projektowych
Instytut Ubioru
Pracownia Projektowania Ubioru III

sylwia.romecka@asp.lodz.pl

**Recenzja rozprawy doktorskiej Pani mgr Pauliny Anny Buczyńskiej
sporządzona w związku z postępowaniem doktorskim, wszczętym w dziedzinie
sztuki w dyscyplinie sztuk plastycznych i konserwacji dzieł sztuki, uchwałą
Uczelnianej Rady do Spraw Nauki i Jakości Kształcenia Wydziału Architektury i
Wzornictwa Uniwersytetu Artystycznego im. Magdaleny Abakanowicz w
Poznaniu, w dniu 25 lutego 2019 roku.**

**Temat: Uniwersalne projektowanie odzieży. Odpowiedź na realne potrzeby
ludzi wobec współcześnie zachodzących zmian w społeczeństwach
europejskich.**

Promotor pracy: prof. dr hab. Marzena Wolińska

Podstawa prawna recenzji: Recenzja sporządzona w związku z postępowaniem o nadanie stopnia naukowego doktora w dziedzinie sztuki w dyscyplinie sztuk plastycznych i konserwacji dzieł sztuki, na podstawie uchwały podjętej przez Uczelnianą Radę do Spraw Nauki i Jakości Kształcenia Wydziału Architektury i Wzornictwa Uniwersytetu Artystycznego im. Magdaleny Abakanowicz w Poznaniu w dniu 25 lutego 2019r. o wyborze recenzentów. Podstawę sporządzenia recenzji stanowi pismo z dnia 13 września 2024 r., wystosowane przez Panią Anielę Perszko na prośbę Przewodniczącego Uczelnianej Rady do Spraw Nauki i Jakości Kształcenia Pana dr hab. Piotra Szwieca, prof. UAP, w sprawie zlecenia opracowania recenzji rozprawy doktorskiej pani mgr Pauliny Buczyńskiej, zrealizowanej pod kierunkiem

promotorki - Pani porf. dr hab. Marzeny Wolińskiej oraz promotorki pomocniczej – Pani dr Magdaleny Grendy w Uniwersytecie Artystycznym im. Magdaleny Abakanowicz w Poznaniu.

Recenzja została opracowana na podstawie przesłanej dokumentacji (w formie papierowej i elektronicznej) zawierającej:

- Pismo sporządzone przez Panią Anielę Perszko, na prośbę Pana dr hab. Piotra Szwieca, prof. UAP, Przewodniczącego Uczelnianej Rady do spraw Nauki i Jakości Kształcenia Wydziału Architektury i Wzornictwa Uniwersytetu im. Magdaleny Abakanowicz w Poznaniu, informujące o zleceniu sporządzenia recenzji pracy doktorskiej, oraz umowę.

- Egzemplarz rozprawy doktorskiej **Uniwersalne projektowanie odzieży. Odpowiedź na realne potrzeby ludzi wobec współcześnie zachodzących zmian w społeczeństwach europejskich.** Forma ilustrowanego skryptu w miękkiej oprawie, formatu A4, w języku polskim wraz z dokumentacją fotograficzną pracy doktorskiej.

- Egzemplarz dwuczęściowego portfolio, dokumentującego i ilustrującego dorobek artystyczny, zawodowy i dydaktyczny mgr Pauliny Anny Buczyńskiej

- Nośnik cyfrowy na płycie CD z pracą doktorską.

RECENZJA PRACY DOKTORSKIEJ

Pani mgr Paulina Anna Buczyńska jest absolwentką Akademii Sztuk Pięknych w Poznaniu – Wydziału Malarstwa, Grafiki i Rzeźby. Tytuł magistra sztuki otrzymała w 2002 roku. Dyplom z wyróżnieniem zrealizowała ze specjalności Grafiki Warsztatowej w Pracowni Drzeworytu profesora Zbigniewa Lutomskiego i w Pracowni Rysunku profesora Andrzeja Zaleckiego. Od 2017 roku jest słuchaczką Studiów Doktoranckich na Uniwersytecie Artystycznym w Poznaniu. Ze swoją macierzystą uczelnią związana jest także zawodowo, od 2016 roku pracuje jako wykładowca akademicki, prowadzi wykłady i zajęcia z zakresu projektowania produktu i opracowania projektu do masowej produkcji.

Począwszy od 2003 roku jest czynną zawodowo projektantką odzieży, ale także

wrażliwą artystką, której działania artystyczne uzupełniają szczegółowe procesy projektowe, produkcyjne i wdrożeniowe. Specjalizuje się w projektowaniu odzieży dziecięcej. Jej wieloletnia współpraca z jedną z czołowych marek dziecięcych Coccodrillo wpłynęła na Jej świadomość projektową względem jednego z najbardziej wymagających klientów – odbiorców odzieży, którym jest dziecko. Dodatkowo, wymogi firmowe i specyfika procesu produkcyjnego pozwoliły na rozwój umiejętności technologicznych – także w zakresie profesjonalnie opracowywanych specyfikacji identyfikacji graficznej i technologicznej kreowanych form odzieży. Na uwagę, w tym wyróżnionym i udokumentowanym okresie, zasługuje koncepcja projektowa, myśl przewodnia i inspiracja każdej projektowanej kolekcji. W trakcie współpracy z przemysłem Pani Buczyńska wdrożyła do produkcji 12 pełnych kolekcji sezonowych. Niestety nie została uwzględniona w dokumentacji dorobku zawodowego liczba projektów, konstrukcji i produktów wdrożeniowych, jednak zakładam, że ostatecznie liczba ta może być imponująca. Praca w przemyśle, w szczególności z młodym klientem, ukształtowała Jej procesy myślenia i projektowania w tym zakresie i przyczyniła się do dalszego rozwoju projektowego – już zdecydowanie bardziej wyspecjalizowanego, charakteryzującego się, oprócz walorów estetycznych, także szczególnymi potrzebami użytkowymi. Doktorantka od 2009 roku tworzy kolekcje ubiorów dziecięcych już pod własną marką i rozwinęła się także w kierunku odzieży szkolnej oraz ubrań dla dzieci

z niepełnosprawnościami. Ten zakres aktywności wkracza już na wyższy poziom wtajemniczenia procesu projektowego. Wymaga bowiem zdecydowanie większej świadomości projektowej, a co za tym idzie, odpowiedzialności za zaproponowany projekt. Ja bardzo doceniam ten poziom projektowy, identyfikujący obszar mody odpowiedzialnej, w którym jednym z głównych założeń projektowych staje się odbiorca ze swoimi określonymi potrzebami użytkowymi i estetycznymi. Znajomość klienta – odbiorcy swojego projektu, jest najważniejsza w całym procesie projektowym. Tylko wtedy taki projekt ma szansę osiągnąć spełnienie i cel, uzasadnienie swojego bytu w celu udowodnienia potrzeby. Ta wyjątkowa wartość nie tylko przekłada się na jakość kreowanego produktu, istotne staje się także jego znaczenie, zwłaszcza w kwestii odpowiedzialności zawodowej projektanta oraz świadomości reagowania na ludzkie potrzeby, związane z użytkowaniem odzieży. Doktorantka w swojej dysertacji zwraca uwagę na to ważne zadanie jakie przypisane jest projektantom form – produktów

przemysłowych, w tym ubioru właśnie. Służyć swemu odbiorcy, uwzględniać jego potrzeby, mieć świadomość jego istnienia.

Pani Paulina Buczyńska dokonała analizy współczesnego rynku mody i dostępnych tam przykładów odzieży tzw. adaptacyjnej – dla osób z niepełnosprawnościami, zróżnicowanych wiekowo, o nietypowej sylwetce i rozmiarze, osób żyjących ze stomią, a także tych z problemami sensorycznymi, wreszcie osób niebinarnych i transseksualnych. Ten szczegółowo opracowany materiał analityczny, mający na celu zwrócenia uwagi na marginalizację problemu, a w szczególności poszczególnych potrzeb użytkowych, stanowił jedną z przyjętych metod badawczych w niniejszej pracy doktorskiej. Autorce udało się udowodnić, że pomimo podejmowanych przez niektóre marki i firmy odzieżowe działań oraz zauważalnych aktywności sfokusowanych na przełamywanie barier społecznych, ich skala, w odniesieniu do oczekiwanych rezultatów, wciąż jest zbyt mała. A co najważniejsze – słabo efektywna. Autorka pisze: „Z mojego doświadczenia i rozmów z osobami z niepełnosprawnościami jasno wynika, że potrzeby tej grupy związane z odzieżą nie są zaspokajane w zadowalającym stopniu. Na co dzień muszą wybierać między stylistyką, która pozwala wyrażać siebie, a funkcjonalnością (ciągle niedoskonale zaprojektowaną). Na rynku mody bardzo mało mamy przykładów marek integrujących te dwa obszary, co nie sprzyja wspieraniu samodzielności i uczestnictwa społecznego, a także dobrostanu, który może mieć bezpośredni wpływ na stan zdrowia.”

Doktorantka poprzez przywołane przykłady dyskryminacji odzieżowej współczesnego rynku mody zaznacza potrzebę kreacji takich form odzieży, które odpowiadać będą na realne potrzeby użytkowe i estetyczne konkretnych grup społecznych – odbiorców sektora mody. Zwraca również uwagę na potrzebę znalezienia rozwiązania zarówno w procesach projektowych, komunikacji jak i dystrybucji odzieży.

Kolejną metodą badawczą przyjętą przez Autorkę było opracowanie i przeprowadzenie ankiety społecznościowej w celu rozpoznania potrzeb i preferencji związanych z odzieżą wytypowanej grupy docelowej. Badanie przeprowadzone zostało na grupie 245 respondentek (89%) i respondentów (11%). Ostatnia z metod badawczych dotyczyła badań jakościowych i została opracowana w postaci przeprowadzonych wywiadów – także w celu rozpoznania potrzeb i preferencji związanych z odzieżą. Doktorantka przeprowadziła 39 wywiadów, do których zaprosiła osoby z różnych grup społecznych. Znalazły się wśród nich seniorzy, osoby z

niepełnosprawnością stałą, osoby ze stomią, osoby z doświadczeniem niepełnosprawności czasowej, osoby będące opiekunami osób z niepełnosprawnością, osoby o nietypowej budowie ciała, z doświadczeniem depresji, z deficytami sensorycznymi, osoby trans-płciowe i niebinarne, osoby różnorodne etnicznie i kulturowo, uprawiające zawodowo sport, osoby nieróżnorodne. Dzięki tej metodzie, ogromnemu zaangażowaniu wszystkich zaproszonych do badania osób oraz precyzyjnie opracowanym pytaniom, udało się Doktorantce zgromadzić niezwykle cenny materiał poglądowy, z którego zostały wyłonione wnioski. To na ich podstawie Doktorantka ukierunkowała swoje działania projektowe w procesie twórczym nad koncepcją opracowania metody projektowania uniwersalnego.

Pani Paulina przeprowadziła szczegółowe badanie mające na celu zasygnalizowanie marginalizacji potrzeb osób należących do grup wykluczonych przez przemysł modowy. W swojej pracy udowodniła, że w dostępnej na rynku ofercie odzieżowej pojawiają się duże braki lub oferta ta jest niewystarczająca i niespełniająca oczekiwań klientów, do których jest kierowana. Problem ten jest skomplikowany ponieważ projektowanie specjalistyczne jest dużym wyzwaniem, wymagającym nie tylko wiedzy i zaangażowania w potrzeby odbiorcy ale przede wszystkim ich zrozumienia, oraz dużej dozy empatii. Doktorantka uważa, że ogromną rolę do spełnienia mają tu przede wszystkim sami projektanci:

„Do zadań firm odzieżowych powinno należeć rozpoznanie potrzeb i wprowadzenie na rynek projektów odpowiadających na nie. Przy czym rola osób projektujących jest kluczowa, to one

muszą znaleźć satysfakcjonujące rozwiązania, a żeby mogło to nastąpić, najpierw muszą stać się empatycznymi obserwatorami.”

Celem badawczym projektu jest zatem uświadomienie potrzeby poszerzenia zakresu procesów projektowych i dostosowanie ich do realnych oczekiwań odbiorcy oraz wprowadzenie do tych procesów pewnych zasad, do których powinien odnosić się projektant.

Niniejsza praca doktorska jest projektem innowacyjnym, który nie tylko odwołuje się do postawionych w procesie projektowym założeń i wytycznych, ale jest także zaproponowanym i wygenerowanym przez Doktorantkę przykładem pracy projektowej, zrealizowanej w oparciu o zasady projektowania uniwersalnego, w którym

głównym zamierzeniem są rozwiązania funkcjonalne wspierające inkluzywność.

Stworzona kolekcja ubiorów pt. **Inclusive Standard Lab** jest odpowiedzią na stawiane w dysertacji założenia projektowe. Jej uniwersalizm nie polega na tym, że ma się każdemu podobać i odpowiadać wszystkim gustom. Jak wyjaśnia Doktorantka: „Chodzi o znalezienie w swojej estetyce rozwiązań, które poszerzą możliwości korzystania z kolekcji przez wykluczane osoby. Tylko tworząc szerokie spektrum różnorodnej odzieży, zaspokajającej potrzeby wielorakiej stylistyki, możemy osiągnąć cel, jakim jest inkluzywny świat mody.”

Kolekcja doktorska jest kolekcją kapsułową, składa się z 14 form odzieży. W jej skład wchodzi: 2 pary spodni, 1 koszulka, 2 t-shirty, w tym jeden z uzupełniającymi rękawami i golfem, 2 tuniki, 2 kamizelki, 1 długa bluza, 1 spódnica, 2 sukienki i 1 płaszcz. Kolekcję uzupełniają jeszcze akcesoria odzieżowe takie jak kryza i mankiety. Wszystkie zaprojektowane formy odzieży mogą tworzyć dowolne zestawy. Stylistyka poszczególnych form jest spójna, podobnie jak i zastosowana kolorystyka, ograniczona do bieli, czerni i szarości. Projekty wyróżnia oversizowa forma oraz zastosowanie różnych funkcjonalnych rozwiązań, dających możliwość dopasowania się do poszczególnych sylwetek. Kolekcja nie została zdefiniowana płciowo. To także dowód na jej uniwersalizm. W procesie projektowym autorka zwróciła również uwagę na potrzebę swobody ubierania się przez osoby ograniczone swoją mobilnością.

Kolekcja doktorska jest bardzo dobrze opracowanym projektem. Począwszy do samej koncepcji, której zaczynem stała się potrzeba pewnego projektu – rozwiązania – potrzeba reakcji projektanta na tę zauważoną potrzebę. Poprzez skrupulatnie przeprowadzony proces

projektowy, oparty na profesjonalnie opracowanej analizie tematu i charakterystyce odbiorcy, prawdziwych wnioskach, przekładających się na założenia projektowe dotyczące formy i konstrukcji odzieży, asortymentu kolekcji, rozwiązań użytkowych – funkcjonalnych oraz tych estetycznych, wpływających na identyfikację stylistyczną kolekcji, kolorystyki, doboru materiałów oraz rodzajów dodatków krawieckich, tworzy się dzieło, którego wartość merytoryczna i estetyczna jest tak samo istotna, jak jego wartość użytkowa i społeczna. To moda niezwykle odpowiedzialna. Mądra i potrzebna. Zasługująca na docenienie i uznanie. Wszystkie zastosowane przez Doktorantkę rozwiązania projektorowe mają swój cel i uzasadnienie. Zostały

stworzone z myślą o kimś. Dla kogoś i po coś. To najważniejsze argumenty i cel powstania w procesie kreacji każdego produktu wzorniczego.

Wrażliwość artystyczna, wiedza, doświadczenie zawodowe oraz umiejętności techniczno – technologiczne, które ewidentnie posiada Doktorantka, stają się wyjątkowo przydatnym narzędziem w procesie twórczym, jaki towarzyszy każdej kreowanej formie odzieży. Cechy te są także potężnym podłożem dla kreatywności i dalszych twórczych poszukiwań, generowania nowych koncepcji projektowych oraz wdrażania oryginalnych rozwiązań użytkowych. Bardzo doceniam to świadome i przemyślane projektowanie, którego efekty przekładają się na zwiększenie komfortu użytkownika projektu, podwyższenie jego funkcjonalności i uzasadnienie jego zaistnienia w rzeczywistości.

Doktorantka jest projektantką, która świadomie i umiejętnie wykorzystuje swój talent, zdobytą w trakcie edukacji wiedzę i umiejętności, a także zgromadzone przez lata doświadczenie zawodowe i warsztat, proponuje nowe rozwiązania projektowe. Jej czujność i reakcja na potrzeby odbiorców współczesnej mody, dostrzeganie różnych problemów użytkowych, wynikających także z dysfunkcji czy problemów życiowych, to nie tylko szlachetne działanie i wzór odpowiedzialności zawodowej, ale to także przykład zachowania i prawidłowej postawy projektanta – osoby, której celem jest tworzenie nowych narzędzi projektowych, przyczyniających się do wdrażania zmodyfikowanych, ulepszonych a nawet innowacyjnych rozwiązań w specjalności, którą na co dzień się zajmuje.

Pani Buczyńska, swoim działaniem, wprowadza tym samym do dyscypliny sztuk plastycznych nowe możliwości kreacji artystyczno-projektowej.

KONKLUZJA

Pracę doktorską mgr Pauliny Anny Buczyńskiej oceniam bardzo dobrze, prezentuje ona wysoki poziom projektowy i technologiczny, a jej koncepcja i sposób wyrazu, stanowią oryginalne, spójne rozwiązanie. Zarówno opracowana poprawnie dysertacja, jak i dzieło w postaci autorskiej kolekcji ubiorów uniwersalnych, wraz ze szczegółowymi wytycznymi projektowymi i podsumowaniem procesu projektowego, reprezentują wysoki poziom merytoryczny i realizacyjny. Całość spełnia wymogi pracy

doktorskiej. Autorka udowodniła tym samym potrzebę zaistnienia opracowanego projektu kolekcji ubiorów, i jego zastosowania w przemyśle mody. Zaprezentowane i przyjęte metody badawcze okazały się właściwe w kwestii rozpatrywanego w pracy problemu projektowego, podobnie jak i sposób prezentacji osiągniętych wyników oraz umiejętna ich adaptacja w procesie twórczym. Autorka bardzo świadomie porusza się w obrębie swoich działań, umiejętnie wykorzystując wszystkie swoje możliwości i umiejętności w eksploatowanych, różnych obszarach aktywności projektowej, artystycznej i warsztatowej, które ostatecznie przekładają się na oryginalne, nowe rozwiązanie projektowe. Wszystkie założenia projektowe – estetyczne, technologiczne i użytkowe, które Autorka sobie postawiła, zostały osiągnięte.

Z pełnym przekonaniem popieram nadanie stopnia doktora w dziedzinie sztuki w dyscyplinie sztuk plastycznych oraz konserwacji dzieł sztuki mgr Paulinie Buczyńskiej, stwierdzam, że rozprawa doktorska spełnia wymogi określone w art. 13 ustawy z dn. 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2003r., nr 65, poz. 595 z późn. Zmianami).

Jednocześnie, zgodnie z § 21 ust. 1 Regulaminu przeprowadzania przewodów doktorskich w Uniwersytecie Artystycznym im. Magdaleny Abakanowicz, chciałabym zaproponować wyróżnienie niniejszej rozprawy doktorskiej ze względu na jej wysokie walory artystyczno projektowe i merytoryczne.

Sylwia Romecka-Dymek